

สรุปการบรรยายการอบรมเชิงวิชาการ

เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน”

รองศาสตราจารย์สมควร โพธิ์ทอง

การจัดการเรียนการสอนแบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เป็นการนำเอากิจกรรมเป็นที่ตั้งเพื่อที่จะฝึกหรือพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด

กิจกรรมที่ 1 การจับมือสามารถบอกลักษณะนิสัย โดยนักจิตวิทยาได้วิเคราะห์ถึงการแสดงพฤติกรรมการจับมือตามคำสั่งไว้ว่า คนที่จับมือของตัวเองโดยไม่จับมือใครเลยแสดงถึงนิสัยเป็นคนอนุรักษ์นิยม ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง รักความสันโดษหรือดูเหมือนเป็นคนขี้อาย เป็นคนจริงจังและซื่อสัตย์ไว้วางใจคนง่าย เมื่อคบหาใครเป็นเพื่อนก็หมายความว่า จะเป็นเพื่อนแท้หรือเพื่อนตายกันไปเลย สามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง เป็นคนไม่ค่อยระมัดระวังตัว อาจโดนหลอกได้ง่าย

สำหรับคนที่ใช้มือทั้งสองมือจับมือผู้อื่นนั้น แสดงถึงนิสัยที่เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี ชอบการหยิบยื่นมิตรภาพให้ผู้อื่น จึงมีเพื่อนมากแล้วยังเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นสูง ใครได้อยู่ด้วยจะรู้สึกถึงความมีชีวิตชีวา แต่จะไม่ชอบความเป็นทางการมากนัก

ในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะแบบใดต้องคำนึงถึงบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การสร้างบรรยากาศที่ดีต่อผู้เรียน ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน เหล่านี้ถือเป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนต้องการทำให้ผู้เรียนมีความสุขที่ได้มาในการเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ

โดยการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบควบคุมดูแลตนเองได้ในอนาคต การจัดบรรยากาศมีทั้งด้านกายภาพเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทั้งการจัดตกแต่งในห้องเรียน จัดที่นั่ง จัดมุมเสริมความรู้ต่างๆ ให้สะดวกต่อการเรียนการสอน ทางด้านจิตวิทยาเป็นการสร้างความอบอุ่น ความสุขสบายใจให้กับผู้เรียน ผู้สอนควรจัดบรรยากาศทั้งสองด้านนี้ให้เหมาะสม นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่เรียนรู้ การมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดีและการมีสุขภาพจิตที่ดีได้ และในปัจจุบันผู้สอนมักจะพบกับปัญหาการนั่งในชั้นเรียนของผู้เรียน เช่น มาก่อนนั่งข้างหลัง ที่นั่งบริเวณข้างหน้าห้องเป็นที่นั่งที่ผู้เรียนไม่ปรารถนาที่จะนั่ง ดังนั้นผู้สอนก็ต้องมีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า การนั่งข้างหน้าห้องหรือหลังห้องไม่ต่างกัน เช่น มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ให้ผู้เรียนทั้งห้องมีส่วนร่วม เท่าเทียมกัน ลดความตึงเครียดของผู้เรียนที่นั่งหน้าห้อง ให้เกิดความสุขสบายใจทั้งผู้เรียนและผู้สอน

วิธีการจัดการเรียนการสอน (Teaching Methods) หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย (Lecture)

การบรรยาย (Lecture) หมายถึง วิธีที่ผู้สอนเป็นผู้พูด บอกเล่าหรืออธิบายเนื้อหาแก่ผู้เรียน ผู้สอนเป็นผู้เตรียมการค้นคว้าในเรื่องที่จะสอนมาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอด โดยการจดบันทึกหรือท่องจำ ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วม

2. การอภิปราย (Lecture and Discussion)

การอภิปราย (Lecture and Discussion) หมายถึง วิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบ แนวทาง หรือเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา และได้ฝึกการทำงานแบบประชาธิปไตย มีลักษณะการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านทักษะการเรียนรู้ เช่น ทักษะการคิด การพูด การรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกับกลุ่ม

3. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning)

เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นกระบวนการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน

4. ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

เป็นกระบวนการที่เน้นการเรียน การฝึกทักษะ และการสร้างเจตคติจากประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติหรือเป็นผู้กระทำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ที่จะต้องเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเองและระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอนและผลที่ได้จะก่อให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ แนวทาง การปฏิบัติ และวิธีการปฏิบัติตนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้โดยการถ่ายทอดภาษา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การคิด วิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสรุปผลและการนำความรู้ทักษะต่าง ๆ รวมทั้งเจตคติและค่านิยมที่พึงประสงค์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การระดมสมอง (Brain Storming)

การระดมสมอง หมายถึง วิธีสอนที่ใช้ในการอภิปรายโดยทันที ไม่มีใครกระตุ้นกลุ่มผู้เรียน เพื่อหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับปัญหาที่กำหนดอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาสั้น โดยในขณะนั้นจะไม่มี การตัดสินว่า คำตอบหรือทางเลือกใดดีหรือไม่อย่างไร

6. การสอนสาธิต (Demonstration)

การสอนสาธิต หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำ หรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

7. แบบปฏิบัติ 1 โครงการ (Practicum 1 Project)

การสอนแบบโครงการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งซึ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบจากการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้เรียนหรือผู้สอนร่วมกันกำหนดเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ แล้วดำเนินการแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและจากแหล่งเรียนรู้

8. กรณีศึกษา (Case Study)

กรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เรียนรู้หรือเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องจริงหรือสมมติขึ้นจากความเป็นจริง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยน ข้อมูลเป็นการฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ หรือเสริมสร้างความรู้ ให้กว้างขวางและนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

กิจกรรมที่ 2 ตอบคำถามจากภาพ : เด็กผู้หญิงเด็ดดอกไม้ (เด็กมือบอน)

ในทางจิตวิทยาการมองคนแบบบวก คือ คนที่มองโลกอย่างเป็นกลาง ไม่ว่าจะเรื่องนั้นจะดีหรือร้าย ส่วนใหญ่คนที่มองคนแบบบวกจะมีทัศนคติที่เปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การคิดบวกเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้ตัวเองมีความสุข โดยที่การคิดบวกนั้นไม่ใช่การคิดหาคำตอบว่าอะไรถูกหรือผิด แต่เป็นการคิดเพื่อให้เราได้เข้าใจในสิ่งที่กำลังเป็นไป ซึ่งการมองคนแบบบวกก็เหมือนเหรียญสองด้านที่มีทั้งด้านดีและด้านไม่ดี อาจอันตรายมากเพราะคนที่มองคนแบบบวก อาจจะถูกหลอก จากการที่มีทัศนคติดีนั่นเอง

ส่วนการมองคนแบบลบ คือ คนที่มองโลกในแง่ลบหรือแง่ร้ายจะมองทุกอย่างรอบตัวแย่ไปหมด ซึ่งก็มาจากหลายสาเหตุ คือมีประสบการณ์ไม่ดีต่อเรื่องนั้นๆ หรือเป็นเพราะการเสพสื่อมากเกินไปทั้งข่าวและละคร ที่มีความรุนแรง เพราะข่าวสารและละครต่างๆ ทุกวันนี้มุ่งตีแผ่ถึงปัญหาสังคมมากเกินไปจนละเลยนำเสนอส่วนที่ดี จึงมีส่วนทำให้กลายเป็นคนมองคนแบบลบ ชอบตั้งแง่กับทุกสิ่งที่พบ มีความวิตกกังวลเกินเหตุ ซึ่งที่จริงแล้วความกลัวความวิตกกังวลเป็นเรื่องดีที่ช่วยให้เราระมัดระวังตัวและหาทางป้องกัน แต่คนมองโลกในแง่ลบ จะกลัวจนไม่กล้าลงมือทำหรือแม้กระทั่งคิดหาทางป้องกัน

ดังนั้น ครูก็เป็นอีกคนหนึ่งที่จะช่วยอบรมและสอนวิธีการคิดและไม่ให้กลายเป็นเหยื่อ สอนวิธีคิดอย่างถูกต้อง ไม่เพียงแต่จะสอนให้เป็นคนเก่งในวิชาการ แต่ที่สำคัญต้องสอนให้เป็นคนดีและคนเก่งในการใช้ชีวิตจะถือว่าเป็นความประสบความสำเร็จที่แท้จริงของคนเป็นครู

สมองซีกซ้าย

ทำหน้าที่ควบคุมและสั่งการเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ความถนัดของเด็กในช่วงแรก ทำให้เกิดกำลัง แล้วทำให้เด็กสามารถรับรู้รู้สึก แล้วเปลี่ยนความรู้สึกเหล่านั้นจากสิ่งที่รับ จากภาพที่เห็น จากเสียงที่ได้ยิน เป็นรูปธรรมต่าง ๆ ได้จะทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งที่ตนสัมผัสเป็นอย่างไร มีรูปร่างอย่างไร สมองซีกซ้ายจะทำงานที่มีรูปร่าง หรือมีการเคลื่อนไหวเป็นฐาน และต้องมีรูปธรรมชัดเจน กล่าวคือ สมองซีกซ้ายจะทำให้เด็กพูดภาษาได้ ได้ยินเสียงและเข้าใจความหมายของภาษา การเขียน เข้าใจด้านคำนวณ วิทยาศาสตร์ ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นหลักการ ที่ต้องใช้เหตุผล

สมองซีกขวา

ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนามธรรม จริยธรรม ความถนัดด้านดนตรี การเต้นรำ ความถนัดด้านศิลปะ งานปั้น การสร้างจินตนาการคิดฝันเป็นเรื่องเป็นราวต่าง ๆ การรับรู้โน้ตดนตรี การพัฒนาและกระตุ้นเด็กในช่วงเวลาต่าง ๆ มีผลต่อการเจริญเติบโตของสมองซีกที่เดียว เช่น หากในช่วงที่สมองซ้ายและขวา การเจริญเติบโตที่แตกต่างกันของสมองซีกนี้ มีผลต่อการกำหนดอุปนิสัยใจคอของมนุษย์

กิจกรรมที่ 3 การฝึกสมองซีกซ้าย ซีกขวา : เพลง สวัสดิ์

สวัสดิ์ สวัสดิ์ สวัสดิ์ วันนี้ เรามาพบกับ เธอกับฉันพบกัน สวัสดิ์

ท่าประกอบ - ประมมือตามจังหวะ (ตัก ตบ ไหล่ ตบ เพื่อน ตบ)

จากกิจกรรมการร้องเพลงและประมมือตามจังหวะ นอกจากจะเป็นการฝึกสมองซีกซ้ายและซีกขวาแล้วยังเป็นการออกกำลังกายและเป็นการทำกายภาพบำบัดไปในตัว และที่สำคัญคือการสร้างสนุกสนาน สร้างความมีส่วนร่วมระหว่างกันในการทำกิจกรรมอีกด้วย

การสร้างวินัย คือ การสอนหรือฝึกให้คนเชื่อฟังกฎระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติตนทั้งในระยะสั้น และในระยะยาว แตกต่างจากการลงโทษ ซึ่งมุ่งที่จะควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียน จนเกิดการเรียนรู้และนำไปสร้างเป็นวินัยในตัวเอง ซึ่ง**วินัยในตนเอง** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอกหรือภายในมาเป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้

ดังนั้น ผู้ปกครองเอง ถ้าต้องการให้ลูกเรียนเก่ง ต้องปลูกฝังให้เด็กมีวินัย เริ่มจากสิ่งเล็กๆ นั่นคือ การเรียน การทำการบ้าน อย่าให้ทำการบ้านไม่เสร็จ ปลูกฝังการมีวินัยในการเรียนรู้ และเข้าใจ อย่าให้เด็กคิดลบและไม่ควรสอนให้เด็กหลงตัวเอง เช่น ในการเรียนวิชาบางรายวิชาที่มีวิธีการสอนสนุก ให้แง่คิดที่ดี ผู้เรียนเองให้ความสนใจ คະแนนออกมาดี แต่เมื่อไม่ได้นำความรู้ในรายวิชาใช้ในการสอบแข่งขันหรือไม่ได้นำคะแนนไปใช้ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิชาเหล่านั้นมากนัก ดังนั้น ควรสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่ากับทุก ๆ สิ่งที่ได้เรียนรู้ เพื่อในอนาคตพัฒนาต่อยอดในการใช้ชีวิต โดยเริ่มจากสิ่งเล็ก ๆ ก่อน

กิจกรรมทุกกิจกรรมต้องมีผู้เล่น ซึ่งผู้เล่นจะเปลี่ยนไปเป็นผู้นำ โดยการเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการนั้นอย่างแท้จริง

ผู้นำยุคใหม่

1. มีความฉลาดทางอารมณ์ มีจริยธรรม
2. มีแรงปรารถนา มีความสามารถโน้มน้าว
3. มีพลังความรู้ นวัตกรรม มีมุมมองกว้างไกล
4. มีความกระหายใคร่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง : อยากเรียนรู้และตั้งใจที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งจะนำมาพัฒนาตนเอง
5. สามารถควบคุมอารมณ์สงบ มีสติในสภาวะวิกฤติ : ปรับตัวได้และมีความยืดหยุ่น
6. สร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตที่มีคุณค่า

กิจกรรมที่ 4 การร้องเพลงที่นำไปสู่การแสดงออกถึงอารมณ์ได้ดี เช่น ร้องเพลงหนุ่มนาข้าว สาวนาเกลือ
กติกาก บางออกเป็น 2 ฝั่ง ฝั่งที่หนึ่งร้องเป็นผู้ชาย ฝั่งที่สองร้องเป็นผู้หญิง

เนื้อเพลง

ชาย : บ้านของพี่ทำนา ทำนาปลูกข้าวทุกเมื่อ
หญิง : น้องก็ทำนาเกลือ ชายเกลือ เพื่อซื้อข้าวกิน

ชาย : บ้าน ของพี่อยู่ที่กาฬสินธุ์
หญิง : ส่วนตัวยุพิน อยู่สมุทรสาคร

ชาย : พี่มาเจอคนงาม คนงามมาเที่ยวดาวคะนอง
หญิง : นับว่าเป็นบุญของน้องมาพบที่พี่ทักน้องก่อน

ชาย : อยากไปอยู่จ้งที่สมุทรสาคร
หญิง : อย่ามาเว้าวอน พุดมากแล้วไม่จริง

ชาย : พี่ทำนาปลูกข้าว รักน้องสาวแก้มเรื้อ

หญิง : น้องก็ทำนาเกลือ
ชาย : หนุ่ม นาข้าวไม่ทอดทิ้ง
ชาย : ถ้าพี่จะ ไปขอ ไปขอ พ่อจะว่าอย่างไร
หญิง : น้องสุดแสนดีใจ ถ้าพี่ไปขออน้องจริงจังจริง
ชาย : หนุ่มนาข้าว รับรองไม่ทอดทิ้ง
หญิง : ถ้ารักน้องจริง อย่าทิ้งสาวนาเกลือ
ชาย : พี่ทำนา ปลุกข้าว รักน้องสาวแก้วเรือ
หญิง : น้องก็ทำนาเกลือ
ชาย : หนุ่มนาข้าวไม่ทอดทิ้ง
ชาย : ถ้าพี่จะไปขอ ไปขอ พ่อจะว่าอย่างไร
หญิง : น้องสุดแสนดีใจ ถ้าพี่ไปขออน้องจริงจังจริง
ชาย : หนุ่มนาข้าวรับรองไม่ทอดทิ้ง
หญิง : ถ้ารักน้องจริง อย่าทิ้งสาวนาเกลือ

โดยผู้นำกิจกรรมสามารถสร้างเงื่อนไข เพื่อให้กิจกรรมที่ทำนั้นสนุกขึ้นได้

อารมณ์ หมายถึง สภาวะหวั่นไหวของร่างกายเป็นความรู้สึกรุนแรงที่ทำให้จิตใจปั่นป่วนและแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เป็นไปตามปกติ พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะรุนแรงกว่าธรรมดาและมักควบคุมไปกับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ อารมณ์มีผลต่อการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพราะอารมณ์สัมพันธ์กับความคิด เมื่อคนเรามีการรับรู้จะแปลความหมายไปตามความคิดและประสบการณ์เดิมการเกิดอารมณ์มีทั้งผลดีและผลเสีย

อารมณ์ เป็นเรื่องใหญ่ของผู้สอน ที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้และควบคุมอารมณ์ให้ได้เป็นอย่างดีระหว่างทำการสอนหรือในระหว่างที่ต้องให้ปรึกษา พูดคุย กับผู้เรียน

อารมณ์ 5 แบบ ได้แก่

1. ดีใจ
2. เสียใจ
3. โกรธ
4. กลัว
5. วิตกกังวล

การควบคุมตนเอง เป็นกระบวนการที่คนเราใช้เพื่อจัดการหรือปรับแรงผลักดันภายในหรือความต้องการของตนเองให้แสดงออกเหมาะสมอยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ การควบคุมตนเองเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และสะสมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งสภาพแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมของคนเมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนพฤติกรรมของคนก็เปลี่ยนหรือเกิดจากการเลียนแบบ

การควบคุมอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ไม่ใช่การเก็บกดหรือไม่แสดงออกทางอารมณ์เลย แต่เป็นการเรียนรู้ที่จะจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล สามารถแสดงออกในทางที่สังคม ยอมรับและมีผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางร่างกายและจิตใจให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะผู้สอนต้องรู้จักวิธีควบคุมอารมณ์ตัวเอง เพราะการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสม มีอารมณ์มั่นคง เสมอต้นเสมอปลายจะนำไปสู่การแสดงออกให้เห็นทางสีหน้า แววตา ท่าทางและวาจาให้ผู้เรียนได้รับรู้ได้

จากการทำงานกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อต้องมีการตัดสินใจให้มีผู้แพ้ ผู้ชนะ ผู้ที่ได้ถูกตัดสินว่าแพ้จะรู้สึกไม่สนุก ในกิจกรรมนั้น ซึ่งผู้สอนต้องให้ข้อคิดในกิจกรรมหรือเกมนั้น เพื่อให้ผู้แพ้ได้เรียนรู้ คิดถึงหลักเหตุผลแล้วนำมาเป็นแรงผลักดัน เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการฝึกฝนและพัฒนาไปสู่การดำเนินชีวิต ซึ่งกิจกรรมถึงจะไม่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการสายตรง แต่กิจกรรมสามารถปลูกฝังวิธีคิดใหม่ๆ และสนุกไปพร้อมๆ กันได้

การตัดสินใจที่ต้องระมัดระวังที่สุด คือ ความคิดครั้งแรก ทุกครั้งที่ผู้สอนสอนแล้วมีคำถาม สิ่งผู้สอนต้องระมัดระวัง คือ การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ เมื่อผู้เรียนตอบผิด ผู้สอนก็ต้องมีการให้เหตุผล บอกในสิ่งที่ถูกต้อง แต่เมื่อไรก็ตามที่ผู้สอนต่อว่า เช่น ทำไมไม่ตั้งใจเรียน สอนแล้วทำไมไม่ตั้งใจฟัง จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเปลี่ยนไปทันที ซึ่งการตอบผิดไม่ได้แปลว่าไม่ฉลาด แต่การตอบผิดของผู้เรียนทำให้ผู้สอนได้เรียนรู้ธรรมชาติของผู้เรียนมากขึ้น ว่าเพราะอะไร ทำไมถึงไม่เข้าใจ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

การที่คนอื่นดูถูกเรา เราบังคับเขาไม่ได้ สิ่งที่ดีที่สุดคือ **การใช้อารมณ์ทั้ง 5 แบบ** อย่างถูกต้อง เราไม่มีสิทธิ์ไปเปลี่ยนความคิดของคนอื่น ทำให้เห็นแล้วให้เขาแก้ไขเอง ครูควรมีความคิดที่ว่า เด็กถ้าเลือกสิ่งที่ดีที่สุด นั่นคือสิ่งที่ดีที่สุด แต่ถ้าเด็กเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดของเขา นั่นคือความถูกต้องเสมอ

ครูก็คือคนหนึ่งที่มอบสิ่งที่ดี สอนสิ่งที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ ไม่ว่าเด็กจะเรียนที่ไหน เรียนมหาวิทยาลัยไหน ขอให้จบแล้วมีคุณภาพ เขาจะไปอยู่ในหน่วยงานไหน เขาก็จะเป็นที่ยอมรับของทุกคนเหมือนกัน

กิจกรรมที่ 5 จงรวมตัวเลขดังต่อไปนี้

1,000
40
1,000
30
1,000
20
1,000
<u>10</u>
=====

โดยตัวเลขจะค่อยๆ ปรากฏทีละจำนวน และส่วนใหญ่ทุกคนตอบว่าเท่ากับ 5,000 ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิด คำตอบที่ถูกต้องคือ 4,100

จากกิจกรรมดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคนเก่งเท่านั้นจึงพลาด คนเก่งจะรวมเลขด้วยอารมณ์ เมื่อมองเพียงตัวเลขรู้สึกว่าง่าย เกิดความประมาท ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนเองต้องมีสติ ไม่ควรทำอะไรตามอารมณ์ ทบทวนเจตนาว่าเรากำลังสอนอะไรแก่ผู้เรียน มีสติอย่างต่อเนื่องในการรู้เห็นและควบคุมความคิด ให้มีการคิดและพิจารณาเนื้อหาของบทเรียนที่จะสอนด้วยความตั้งใจ ไม่เพเลอสติ ไม่ฟังซ่าน ไม่คิดและทำเรื่องอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

การให้โอกาสคนที่ทำพลาดให้ดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง อย่างเช่น การที่อาจารย์ให้โอกาสลูกศิษย์ที่ทำงานที่ไม่ถูก คอยสอนว่ากล่าวตักเตือนเพื่อดำเนินชีวิตให้ถูกต้องไม่หลงผิดในสิ่งที่ไม่ควรทำ การกระทำของอาจารย์เช่นนี้เป็นการให้โอกาสลูกศิษย์ก่อนที่จะมีการลงโทษ เพราะในบางครั้งก็ต้องยอมรับว่า คนเราทุกคนย่อมผิดพลาดกันได้ แล้วแต่ว่าจะมากน้อยแค่ไหน ซึ่งลูกศิษย์คนใดได้รับโอกาสจากอาจารย์ตามที่กล่าวนี้ก็นับว่าเป็นโชคดีของลูกศิษย์ที่ได้เป็นศิษย์ของอาจารย์ โอกาสที่ได้กับการกระทำที่ผิดพลาดย่อมเป็นประสบการณ์ชีวิตที่สำคัญและเป็นบทเรียนสอนใจไม่ให้มีการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดอีก อีกทั้งประสบการณ์ที่ประสบก็สามารบบอกกล่าวและให้คำแนะนำผู้ที่คิดจะทำงานที่ไม่ถูกว่า อย่าได้ทำผิดเพราะความมั่งง่ายของตัวเอง

การเล่นเกมส์กับการถูกเกมส์เล่นมีความต่างกัน ซึ่งเกมส์เปรียบเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำและทุกกิจกรรมที่ได้ทำล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายหรือสิ่งที่คาดหวัง

เป้าหมายของกิจกรรม (Activities)

- ✓ พัฒนา อารมณ์สุข
- ✓ เตรียม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- ✓ สร้าง สัมพันธภาพและมิตรภาพ
- ✓ ทดสอบ สมรรถภาพร่างกายและจิตใจ
- ✓ ทบทวน การทำงานเป็นทีม

เทคนิค (Technic)

- วิธีทำ
- วิธีการ
- ศิลป์
- ความชำนาญ

แท็คติก (Tactic)

- ยุทธวิธี
- กลยุทธ์
- เจ้าอุบาย

เทคนิค คือ ความสามารถที่มีแบบแผน สามารถเรียนรู้ได้ทั่วไป โดยอาศัยการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญ ส่วน แท็คติก คือ การหาวิธีการเพื่อให้สามารถสำเร็จตามที่วางแผนเอาไว้ ซึ่งเป็นวิธีการที่นอกเหนือจากวิชาการและแบบแผนทั่วไป ซึ่งสิ่งนี้คือ “การคิดนอกกรอบ”

สรุปได้ว่า ไม่ว่าจะในโลกแห่งความเป็นจริงหรือโลกแห่งเกมส์ คนเราจะต้องมีการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ และรู้จักเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อมาปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งจะหล่อหลอมออกมาเป็น “เทคนิค” และการที่คนเราจะไปถึงเส้นทางการได้อย่างรวดเร็ว คนเราจะต้องมีการวางแผน การรู้จักรอเวลา เพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสม รวมถึงการเฝ้าสังเกตเป้าหมายที่เราจะไปให้ถึงอย่างถ่องแท้ สิ่งเหล่านี้จะถูกหล่อหลอมออกมาเป็น “แท็คติก” ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้จำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่มุ่งมันเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าแท็คติกจะอยู่หลังเทคนิคเสมอ

ในจิตวิทยาของความเป็นครู ไม่เพียงแต่จะสอนในเรื่องวิชาการเท่า การสอนในเรื่องการใช้ชีวิตก็ถือเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของลูกศิษย์ ดังนั้น การสอนให้เลือกคบเพื่อน ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ครูทุกท่านไม่ลืมที่จะหยิบยกขึ้นมาสอดแทรกระหว่างการสอนในวิชาการ

การสร้างประสบการณ์ทั้ง 4 แบบ ให้อยู่ในชีวิตผู้เรียน

1. ความสนุกสนาน
2. ความตื่นเต้น
3. ความท้าทาย
4. ความน่าสนใจ

คนสมัยใหม่ต้องเรียนรู้จากความสำเร็จ ยกเว้นมีความจำเป็น ในวิธีการสอนผู้สอนก็มักจะยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างที่ให้ผู้เรียนได้ซึมซับและเรียนรู้จากความล้มเหลว ส่วนการเรียนรู้จากความล้มเหลว ในแง่ของความเป็นจริงแล้วไม่มีใครเลยที่ไม่เคยผิดพลาดหรือล้มเหลว ถ้าไม่มีความผิดพลาดเกิดขึ้นเลย การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นและเราจะไม่มีการเติบโต หากเรารู้สึกกลัวที่จะทำผิด มองว่าความล้มเหลวคือความพ่ายแพ้ เมื่อใดที่เราล้มลงเพราะความล้มเหลว เราจึงรู้สึกสูญเสียความมั่นใจในตนเองจนไม่กล้าแม้แต่จะลุกขึ้น แต่หากลองมองดูว่าความล้มเหลวคือโอกาสให้เราได้เรียนรู้ ทำให้เราค้นพบข้อผิดพลาดที่ขวางกั้นหนทางสู่ความสำเร็จ ความล้มเหลวจึงเปรียบเสมือนครูผู้ชี้แนะหนทางให้

Kurt Lewin นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน

กล่าวว่า การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะจากกิจกรรม (Activities) กิจกรรมจะนำพาการสร้างความคิดและความเข้าใจ ที่ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการรับรู้และกระบวนการคิดเพื่อการแก้ไขปัญหา แต่เขาได้นำเอาหลักการทางวิทยาศาสตร์มารวมอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ โดยเขาเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์แสดงออกมาอย่างมีพลังและทิศทาง (Field Of Force) สิ่งที่อยู่ในความสนใจและต้องการจะมีพลังเป็นบวก ซึ่งเขาเรียกว่า Life Space สิ่งใดที่อยู่นอกเหนือความสนใจจะมีพลังเป็นลบ

นักปราชญ์ แฮมมูแอล สไมล์

ปลูก ความคิด	ผลที่ได้คือ การกระทำ
ปลูก การกระทำ	ผลที่ได้คือ อุปนิสัย
ปลูก อุปนิสัย	ผลที่ได้คือ คุณลักษณะ
ปลูก คุณลักษณะ	ผลที่ได้คือ ชะตาชีวิต